

OSCE

(Objective Structured Clinical Examination)

โดย อาจารย์นิรดา กลิ่นทอง

ความหมายของ OSCE

Objective : แสดงถึงลักษณะความเป็นปรนัยในการประเมิน เพื่อให้ผลการสอบสะท้อนถึงความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพราะนักศึกษาทุกคนจะได้รับการทดสอบในทักษะเดียวกัน ผู้ป่วยคนเดียวกัน ผู้ประเมินทำหน้าที่ให้คะแนนคนเดียวกัน

Structured : โครงสร้าง หมายถึง ในการจัดสอบจะมีการกำหนดทักษะที่ต้องการสอบ เครื่องมือ และเกณฑ์ในการประเมิน รวมถึงรายละเอียดอื่น ๆ ว่างล่วงหน้าอย่างชัดเจน แต่ละสถานีผู้สอบจะได้รับโจทย์ปัญหาที่เหมือนกัน และต้องปฏิบัติตามความสามารถทางคลินิกในระยะเวลาที่กำหนดเท่าเทียมกัน โดยผู้ประเมินใช้เครื่องมือประเมินแบบ Checklist ซึ่งมีการสร้างเกณฑ์การประเมินว่างล่วงหน้า

การสร้างข้อสอบ Objective Structured Clinical Examination

รศ.ดร.นพ.เชิดศักดิ์ ไอรณนรินทร์
ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัย มหิดล

รศ. ดร. นพ.เชิดศักดิ์ ไอรณนรินทร์

ความรู้พื้นฐาน
ของการจัดสอบ OSCE
ในโรงเรียนวิทเทศวาสระสุทพ

22-23 กันยายน 2568

เวลา 08.30 น. - 16.00 น.

Components of an OSCE item

1. **Scenario** (ภาพรวมสถานการณ์)
2. **Instruction for examinees** (คำแนะนำผู้เข้าสอบ)
3. **Instruction for SPs** (คำแนะนำผู้ช่วยมาตรฐาน)
4. **Scoring rubric** (ใบให้คะแนน +/- คำแนะนำอาจารย์)

1. SCENARIO

- Title: สอบเรื่องอะไร
- Objective:
- Examinee
- Clinical information
- Apparatus
- SP requirement
- Time

SCENARIO : Title

- ควรเป็นชื่อที่สื่อชัดเจนถึงทักษะ/สมรรถนะที่ต้องการวัด
เช่น “การ**ประเมินอาการหอบเหนื่อย**ในผู้ป่วย COPD”

“การให้**คำแนะนำ**แก่ผู้ป่วยที่มีผลข้างเคียงจาก
ยาต้านอาการทางจิต (Akathisia)”

*****หลีกเลี่ยงชื่อกว้าง ๆ ควรเจาะจงเพื่อให้ผู้สอบและผู้ประเมิน
เข้าใจตรงกัน

SCENARIO : Objective

- อธิบายชัดเจนว่าต้องการวัดอะไร เช่น ความรู้ ทักษะการปฏิบัติ หรือ ทักษะการสื่อสาร
- ตัวอย่าง: ผู้เข้าสอบสามารถ **ชักประวัติ** และ **ประเมินอาการ** ทางกายและจิตใจได้อย่างถูกต้อง
- เช่น นศ.สามารถ **ชักประวัติ** เพื่อนำข้อมูลมา **วินิจฉัยโรค** ได้ถูกต้อง

SCENARIO : Examinee

- ระดับของ Scenario ต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถแต่ละชั้นปี
- ระบุว่าเป็น นักศึกษาพยาบาลชั้นปีใด และ สมรรถนะที่ควรมีมาก่อน
- เช่น: “นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านการเรียนวิชาการพยาบาล ผู้ใหญ่”

1. SCENARIO : Clinical information

- (ข้อมูลทางคลินิก)เขียนสถานการณ์สมมติให้สมจริงและเพียงพอต่อการตอบสนองของผู้เข้าสอบ แต่ควร**กระชับที่สุด ไม่ต้องยาวมาก ชัดเจน ตรงไปตรงมา** หากต้องทำมากกว่าหนึ่งอย่างต้องระบุเวลา
- ควรระบุ อาการสำคัญ, ประวัติ, บริบทผู้ป่วย, สิ่งที่นักศึกษาต้องจัดการ
ตัวอย่าง: หญิงอายุ 35 ปี มาพบแพทย์ด้วยอาการนอนไม่หลับ หงุดหงิด กระสับกระส่ายหลังได้รับยาต้านอาการทางจิต 2 สัปดาห์ ญาติพามาด้วยความกังวล

SCENARIO : Apparatus

- ระบุอุปกรณ์ที่ใช้ในสถานีสอบให้ละเอียด
(โดยเฉพาะกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ด้านการแพทย์)
- เช่นเตียงผู้ป่วย(จัดให้ผู้เข้าตรวจทางขวา) เก้าอี้ โต๊ะเครื่องวัดความดันโลหิต ใบบลตรวจทางห้องปฏิบัติการ แบบบันทึกทางการแพทย์พยาบาลควรระบุให้ครบถ้วน
- เพื่อให้ผู้จัดสอบ หรือเจ้าหน้าที่ เตรียมพร้อมสำหรับการสอบ

SCENARIO : Time (เวลา)

- ระบุเวลาที่กำหนดในการสอบ เช่น 7-10 นาทีต่อสถานี
- แนะนำ:
  - **5 นาที** → ใช้กับการสอบทักษะเฉพาะ เช่น วัดสัญญาณชีพ
  - **7-10 นาที** → ใช้กับสถานีที่ต้องมีการสื่อสาร ชักประวัติ หรือการปฏิบัติร่วมกับการตัดสินใจ

SCENARIO : Apparatus

- ระบุอุปกรณ์ที่ใช้ในสถานีสอบให้ละเอียด
(โดยเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ไม่ได้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ด้านการแพทย์)
- เช่นเตียงผู้ป่วย(จัดให้ผู้เข้าตรวจทางขวา) เก้าอี้ โต๊ะเครื่องวัดความดันโลหิต ใบบนตรวจทางห้องปฏิบัติการ แบบบันทึกทางการแพทย์พยาบาลควรระบุให้ครบถ้วน **มีเฉพาะของที่จำเป็นต้องใช้ในชั้นนั้น ๆ**
- เพื่อให้ผู้จัดสอบ หรือเจ้าหน้าที่ เตรียมพร้อมสำหรับการสอบ

SP Requirement (Standardized Patient/ผู้แสดงบทบาทผู้ป่วย) ระบบที่เก็บข้อมูลของ SP ,บท, ฝึก

ระบุคุณสมบัติของ SP เช่น เพศ อายุโดยประมาณ บทบาทที่ต้องสวม และลักษณะการตอบสนอง **เขียน script** ให้ SP สามารถ**แสดงเหมือนกัน**สำหรับผู้เข้าสอบทุกคน
เช่น: SP เป็นหญิงวัยกลางคน แสดงอาการนั่งไม่ติด กระสับกระส่าย ตอบคำถามสั้น ๆ สีหน้าเคร่งเครียด หากนักศึกษากถามตรงประเด็น ให้ตอบตามข้อมูลที่เตรียมไว้

SCENARIO: Tip

- รายละเอียดครบถ้วน
- สื่อสารได้กับบุคลากรทุกระดับ
- ตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2. Instruction for examinees

(คำแนะนำสำหรับผู้เข้าสอบ)

- ชัดเจน กระชับ ไม่กำกวม ใช้คำสั่งที่ตรงไปตรงมาไม่ใช่ศัพท์ที่คลุมเครือ

เช่น “ดูแลให้เหมาะสม” ควรระบุว่าต้อง “ประเมิน ชักถาม ให้คำแนะนำ”

- สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานี

ถ้าสถานีเน้น ทักษะปฏิบัติ → คำสั่งควรชี้้นำให้ปฏิบัติ

ถ้าเน้น การสื่อสาร → คำสั่งควรให้ฝึกสื่การพูดคุย และสร้างสัมพันธภาพ

- บทบาทของผู้เข้าสอบชัดเจนเช่น “คุณเป็นพยาบาลหัวหน้าทีม...” เพื่อให้ผู้เข้าสอบวางตัวตามบทบาท
- ระยะเวลาชัดเจนเช่น “คุณมีเวลา 7 นาทีในการ...”
- ไม่บอกคำตอบ แต่บอกขอบเขตเช่น “โปรดซักประวัติที่เกี่ยวข้องกับอาการปัจจุบัน” → ไม่ใช่ “โปรดถามเรื่องการนอนหลับ ความหงุดหงิด และการใช้ยา” (เพราะนั่นคือคำตอบ)

Instruction for Examinees

- ผู้ป่วยหญิงไทยคู่ อายุ 22 ปี มีอาการปวดท้อง 4 ชั่วโมงก่อนมาโรงพยาบาล
- คำสั่ง
  1. จงซักประวัติผู้ป่วยรายนี้ (4 ½ นาที)
  2. จงบอกการวินิจฉัยโรคที่นึกถึงมากที่สุด (1/2 นาที)

3. Instruction for SP

Standardized Patient (SP)

- ผู้ป่วยมาตรฐาน
  - ผู้ป่วยจริง หรือ คนปกติมาแสดงเป็นผู้ป่วย
  - ได้รับการฝึกให้นำเสนออาการ หรือ อาการแสดงที่กำหนด
  - สามารถแสดงได้เหมือนบทบาทในการแสดงทุกครั้ง
  - เพื่อใช้ในการสอน หรือ ประเมินผลนักศึกษา

High Quality SPs

1. Good system
  1. Database
  2. Incentives
2. Good script
3. Good training

SP Script

- General information about the scenario
- Information of the portrayed patient
  - Name, age, and relevant personal information (occupation, family, etc.)
  - Dress (+/- make-up)
  - Medical history/ physical findings
    - If being asked ....., answered ...
    - If being pressed ....., reacted....
    - Cue to portray or reveal special information/findings (cry, angry, guiding info., etc.)

SP Script

- Challenges of SP script
- Types of SP script
  - Uncomplicated script
  - Complicated script

4. Scoring Rubric : ไปให้คะแนน

องค์ประกอบของ Scoring Rubric ที่ดี

- **เกณฑ์ (Criteria):** หัวข้อ หรือสิ่งที่ผู้เข้าสอบต้องแสดงออก เช่น การสร้างสัมพันธภาพ การชักประวัติ การตรวจร่างกาย การสื่อสาร หรือการให้คำแนะนำ *แต่ละหัวข้อมีคะแนนต่างกันตามความสำคัญ*
**** ต้องสัมพันธ์กับ **Objective** ของสถานี
- **ระดับคะแนน (Performance levels)**..แนะนำว่าควรเป็น 2 ระดับ
ปฏิบัติ (แยกเป็น สมบูรณ์/ไม่สมบูรณ์) , ไม่ปฏิบัติ
- **คำอธิบายเชิงพฤติกรรม (Behavioral descriptors)**
  - อธิบายลักษณะพฤติกรรมที่คาดหวังในแต่ละระดับ เช่น “ซักถามอาการปัจจุบันได้ตรงประเด็น”
- **คะแนนรวม (Total score)**
  - ระบุชัดเจนว่าคะแนนเต็มเท่าไร อาจกำหนดเกณฑ์ผ่าน (Pass mark) เช่น 60%

Scoring Rubric General Format

หัวข้อการประเมิน	ปฏิบัติ		ไม่ปฏิบัติ
	สมบูรณ์	ไม่สมบูรณ์	
ตอนที่ 1. การปฏิบัติต่อผู้ป่วย	10	6	0
	ครบ	อย่างน้อย 2	1 หรือ 0 ข้อ
ตอนที่ 2. รายละเอียดอาการ/การปฏิบัติ	5	3	0
ตอนที่ 3 การวินิจฉัยแยกโรค	XXXX	10	
	YYYY	8	
	ZZZZ	5	

Scoring Rubric

ขั้นตอนการประเมิน	สมบูรณ์	ไม่สมบูรณ์	ไม่ปฏิบัติ
1. การแนะนำตัว			
1.1 การแนะนำตัวเองอย่างสุภาพ	5	3	0
1.2 การถามชื่อผู้ป่วยอย่างสุภาพ	5	3	0
2. การถามประวัติ			
2.1 ตามตำแหน่งที่ปวด	5	-	0
2.2 ตามลักษณะของการปวด	5	3	0
...			
3. ทักษะการสื่อสาร			
3.1 สบตาผู้ป่วย	5	3	0
3.2 ใช้ภาษาชาวบ้าน	5	3	0
...			
3. การวินิจฉัยโรค			
Ectopic pregnancy	10		
Acute appendicitis	6		

Scoring Rubric

การประเมิน	Complete	Incomplete	No
1. แนะนำตนเอง อธิบายหัตถการที่จะทำ	10	6	0
2. แกะถุง colostomy เดิมออกเริ่มจากด้านบน โดยใช้มืออีกข้างหนึ่งกดให้ผิวหนังตึง	5	3	0
3. ทิ้งถุง colostomy ในที่อันเหมาะสม	5	3	0
4. สังเกตลักษณะของ colostomy และผิวหนังโดยรอบ อธิบายว่าสีของ stoma ปกติ	10	6	0
5. ใช้น้ำเกลือเช็ดทำความสะอาด colostomy และผิวหนังโดยรอบ	5	3	0
6. เช็ดให้ผิวหนังแห้ง	5	3	0
7. เลือก colostomy bag ชนิด one piece เพื่อใช้กับผู้ป่วย	10	6	0
8. วัดขนาดของ stoma ที่จะครอบ colostomy bag	10	6	0
9. ตัด colostomy bag ให้รู้ใหญ่กว่าขนาดของ stoma ประมาณ ½ cm. โดยรอบ	10	6	0
10. ป้าย stomahesive paste โดยรอบฐานของ stoma	5	3	0
11. ใส่ลมใน colostomy bag เล็กน้อย เพื่อป้องกันการเสียดสีกับ stoma	5	3	0
12. ลอกกระดาษที่ปิดแถบกาวยออกจาก colostomy bag	5	3	0
13. ครอบถุง colostomy ให้เอียงออก 45 องศา ให้ก้นถุงอยู่ทางด้านล่างและนอกของ stoma โดยครอบปากถุงจากส่วนล่างก่อน	10	6	0
14. กดเบา ๆ ที่แถบกาวยรอบ stoma เพื่อให้แถบกาวยติดสนิท	5	3	0

Mahidol University
Faculty of Medicine Siriraj Hospital

Siriraj Health science Education Excellence center

Scoring Rubric

- กระชับ ได้ใจความ สื่อความหมายตรงกัน
- กำหนดประเด็นที่สำคัญ หรือเป็นจุดที่มักทำผิดพลาด
- บรรยายพฤติกรรมที่ผู้ประเมินสังเกตได้
- กำหนดน้ำหนักคะแนนตามความสำคัญ
- คะแนนที่ได้และเกณฑ์ผ่านพึงสะท้อนทักษะ (มากกว่าความรู้)
- การสอบผ่านพึงสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของข้อสอบ

OSCE Item Review and Pilot

- **Committee**
  - Moderator
  - Secretary
  - Item writers
  - Specialists + generalists

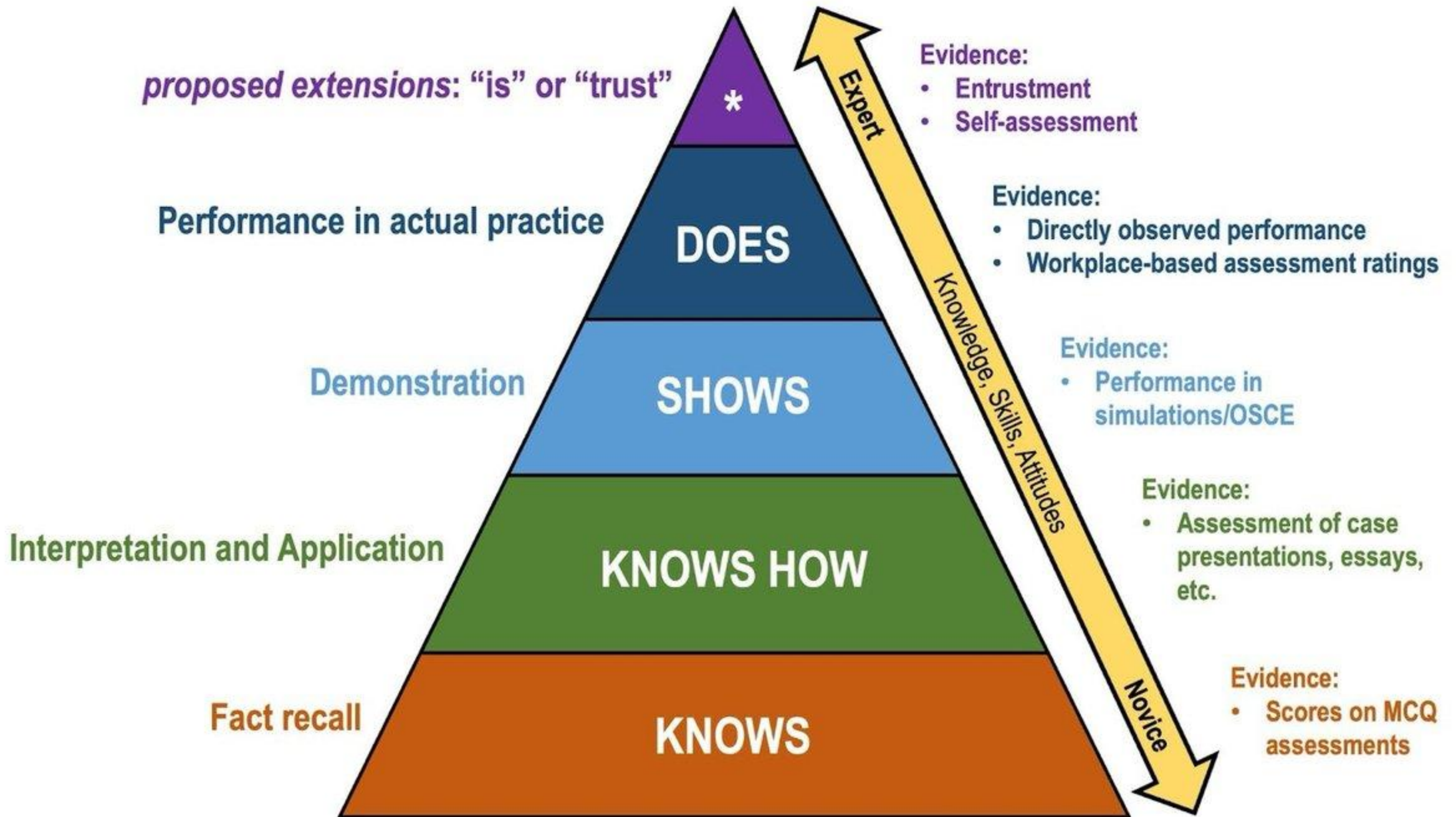
Mahidol University
Faculty of Medicine Siriraj Hospital

SHEE
Siriraj Health science Education Excellence center

OSCE Item Review and Pilot

- Timing
- Difficulty
- Equipment
- Instructions
  - Examinees
  - Examiners
  - Standardized patients

1. KNOWS (ความรู้ – Fact recall)ระดับพื้นฐานที่สุด

: การจดจำความรู้ ข้อเท็จจริง ทฤษฎีการประเมิน: ใช้ข้อสอบปรนัย (MCQ) หรือข้อสอบเขียนที่วัดความรู้ตัวอย่าง: รู้ว่าโรคเบาหวานมีอาการอะไรบ้าง

2. KNOWS HOW (การตีความและการประยุกต์ – Interpretation and Application)เข้าใจและสามารถอธิบาย/วิเคราะห์ได้ว่า จะนำความรู้นั้นไปใช้แก้ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างไร

โดยการประเมิน: case presentation, essays

ตัวอย่าง : อธิบายได้ว่าถ้าผู้ป่วยมีอาการน้ำตาลในเลือดสูง ควรเลือกแนวทางการรักษาอย่างไร

3. SHOWS (การสาธิต – Demonstration)สามารถแสดงทักษะหรือสมรรถนะผ่านการจำลองหรือการฝึกปฏิบัติการประเมิน: ใช้ simulation, OSCE (Objective Structured Clinical Examination)

ตัวอย่าง: สาธิตการตรวจร่างกายผู้ป่วยเบาหวานต่อกรรมการ

4. DOES (การปฏิบัติจริง – Performance in actual practice)

ระดับสูงสุด : แสดงสมรรถนะได้จริงในการทำงานหรือในชีวิตจริงการประเมิน: การสังเกตจริงในที่ทำงาน (workplace-based assessment) และประเมินผลงานจริง

ตัวอย่าง: ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยเบาหวาน ดูแลผู้ป่วยจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. Proposed Extensions – “IS” หรือ “TRUST”

ระดับที่สูงกว่าพีระมิดเดิม มีการเสนอว่าไม่ใช่แค่ “ทำได้” แต่ต้องเป็น “บุคลากรที่เชื่อถือได้ (trusted)” และมี คุณธรรม/ความเป็นมืออาชีพ (professional identity)

การประเมิน: entrustment (การมอบหมายงานโดยผู้เชี่ยวชาญ) และ self-assessment

ข้อจำกัด

1. OSCE เป็นเพียงการประเมินทักษะใน สถานการณ์จำลองเท่านั้น ซึ่งหากพิจารณาตาม Miller's Pyramid จะเห็นว่าอยู่ในระดับ Knows How เท่านั้น (ภาพ 1) **ซึ่งอาจจะไม่ใช่สิ่งที่จะบอกได้ว่า ในชีวิตจริงนักศึกษาจะทำได้แบบนี้หรือไม่**
2. การที่วิธี OSCE พยายามจะแบ่งความสามารถทางคลินิกออกมาเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการประเมินและสังเกต **ซึ่งตรงข้ามกับการปฏิบัติในชีวิตจริง ที่พยาบาลจะต้องผสมผสานความสามารถทางคลินิกหลาย ๆ อย่าง ร่วมกันในการดูแลผู้ป่วย**
3. การประเมินแบบ OSCE มาใช้มีการลงทุนที่ค่อนข้างมาก และมีความยุ่งยากในการดำเนินการ ทำให้ในบางสถานการณ์ไม่อาจนำไปใช้ได้ ดังนั้น ในทางปฏิบัติ *****ควรตั้ง วัตถุประสงค์การสอบ เพื่อประเมินความรู้ความสามารถที่ไม่สามารถประเมินได้ด้วยวิธีอื่น และไม่ควรใช้ OSCE เพื่อวัดความรู้ผิวเผิน ที่สามารถวัดได้ด้วยข้อสอบปรนัย**